

2006-02-06

Dnr 511-421-01

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

Bilaga 3. Skötselplan

SKÖTSELPLAN FÖR NATURRESERVATET ULVFJÄLLET, SÄFFLE KOMMUN

Skötselplanen omfattar denna textdel med skötselplanekarta längst bak. Skötselplanen bör revideras vart tionde år. Erfarenheter från naturvårdsförvaltningen eller naturvårdsbiologisk forskning kan påkalla en tidigare revision.

SYFTET MED NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Syftet med Ulvfjällets naturreservat är att långsiktigt säkerställa och utveckla naturskogsartad gammal barrskog med lövinslag, med särskilt värde för fauna och flora. Detta för att dessa skogsmiljöer innehåller många skyddsvärda arter med starkt reducerad förekomst i det brukade skogslandskapet. Ett bevarande med den inriktningen innebär att barrdominerade naturskogsbestånd i stort sett lämnas orörda och substrat som gamla lövträd gynnas och död ved nyskapas. Vidare skall lövträdiskontinuiteten tillgodoses på lång sikt genom att lövträd gynnas genom olika skötselåtgärder. Målet är att gynnsam bevarandestatus upprätthålls för de skyddsvärda arterna vilket innebär att de lever kvar i området i livskraftiga bestånd eller att naturreservatet Ulvfjället är en viktig värdekärna i landskapet med för arterna lämplig livsmiljö.

Allmänhetens tillgång till området skall utökas, liksom möjligheten att få information om områdets naturvärden.

Syftet ska nås genom att:

- områdets skötsel grundas på bevarande och utvecklande av de gamla barrdominerade skogarna genom småskaliga naturvårdsåtgärder såsom ringbarkningar och avverkningar etc. för att gynna lövträd och skapa död ved.
- genom lämpliga anordningar markera reservatet, information till allmänheten samt öka tillgängligheten till området.

BESKRIVNING

Reservatsområdet ligger på ett höjdläge med sluttningar åt alla håll, ca 10km nordväst Långseruds kyrka. Området ligger mellan 190 och 307 meter över havet. I västra delen sluttar terrängen brant mot väster. Av områdets ca 62 hektar utgörs ca 60 hektar av skogsmark. Höjdplatån består av en mager hållmarkstallskog med en liten myr i centrala delen. Hög andel av hållmarksbeståndet består av gamla träd i form av pansarbarkstallar med grovgreniga kronor. Död ved, främst tallågor, torrakor och grantorrträd, finns här och var men i begränsad omfattning. I centrala delen finns en liten myr. Västbranten innehåller rikligt med asp, gammeltall och gran. Död ved, lodytor och block förekommer allmänt. Flertalet signal- och rödlistade arter är funna i branten, bl.a. vit vedfingersvamp, stor aspticka, gränsticka och aspgelélav. Den rika förekomsten av död ved och det västvända, solexponerade läget gör området gynnsamt för ved- och barklevande insekter.

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

I centrala och södra delen (skötselområde 6) finns variationsrik skog som består av tät, ogallrad granskog som bryts av med rejäla luckor bestående av kala hällar eller kraftig ljungvegetation. I dessa luckor finns gamla tallöverståndare och lövträd i olika åldrar, främst björk men även enstaka asp och rönn. Här och var finns också grova lövhögstubbar. Det öppna och solexponerade läget gynnar vedlevande insekter och av hackmärkena efter spettar att döma, finns en rik vedfauna.

SKÖTSELOMRÅDEN

Reservatet har delats upp i 14 skötselområden med den huvudsakliga skötselriktningen som syftar till att gynna gamla lövträd och öka andelen död ved.

Nedan beskrivs varje delområde med avseende på karaktär, naturvärde, artfynd (signal- och rödlistade insekter, kärlväxter och kryptogamer), miljökvalitetsmål och skötselåtgärder. De arter som är rödlistade är försedda kategoriförkortning efter det latinska namnet. Kategorierna och namnen följer *Rödlistade arter i Sverige 2000* (Gärdenfors. U. (red.) 2000, ArtDatabanken, SLU Uppsala).

Skötselområde 1

Gles sumpskog/myr på ca 0,6 hektar med senvuxna tallar, granar och björkar. Större delen utgörs av myrimpediment. I södra delen finns enstaka klana grantorrträd, granlågor och lövhögstubbar, främst björk men även någon enstaka klibbal.

Arter

Bronshjon *Callidium coriaceum*
Vågbandad timmerbock *Semanotus undatus*
Grynig blåslav *Hypogymnia farinacea*
Glansfläck *Arthonia spadicea*
Kattfotslav *Arthonia leucopellia*
Gammelgranslav *Lecanactis abietina*
Korallav *Sphaerophorus globosus*

Kvalitetsmål

På längre sikt bör området innehålla ökad mängd senvuxna gamla träd och bibehållen eller ökad lövandel som en följd av naturlig succession.

Åtgärder

Fri utveckling tills vidare.

Skötselområde 2

Välsluten och bitvis flerskiktad, äldre granskog på ca 1 hektar i svag östsluttning. Inslag av björk, tall och enstaka rönn och sälg. Östra delen utgörs av ett bäckdråg. Spridda brandstubbar vittnar om tidigare brandpåverkan. Inga moderna skogsbruksåtgärder har genomförts i

2006-02-06

Dnr 511-421-01

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

området. Granlågor förekommer spritt i beståndet, både vindfällan och rötlågor i olika nedbrytningsstadier.

Arter

Gammelgranslav *Lecanactis abietina*
Garnlav *Alectoria sarmentosa*
Kattfotslav *Arthonia leucopellia*
Kortskaftad ärgspik *Microcalicium ahlneri*
Kantvitmossa *Sphagnum quinquefarium*
Grön sköldmossa *Buxbaumia viridis*
Vågig sidenmossa *Plagiothecium undulatum*

Kvalitetsmål

Inom ca 30 år bör skötselområdet innehålla minst 20 % död ved av totala volymen. Substrat i form av granlågor i olika nedbrytningsstadier ska öka.

Åtgärder

Ett antal granar bör ringbarkas i beståndet fördelat i tid och rum, medan övrigt lämnas orört tills vidare för utvecklande av naturskogskaraktär.

Skötselområde 3

Ca 40-årig blåbärsgrenskog på ca 1,6 hektar i nordostsluttning med inslag av enstaka björk. Inslag av hållar skapar viss luckighet.

Kvalitetsmål

När beståndet uppnår ca 100 år bör skogen innehålla minst 10 % död ved. Den lövandel som förekommer bör inte minska.

Åtgärder

Skogsområdet lämnas i stort sett orört tills vidare. Gynna dock de enstaka lövträden genom ringbarkning av gran runt dessa.

Skötselområde 4

Gammal tallskog på ca 18,2 hektar med vildmarkskaraktär på höjdläget av Ulvfjället. Stort inslag av stora berghällar karaktäriserar delområdet. Skogen är mager och markvegetationen är en blandning av lavrik typ, blåbärstyp och ljungtyp. Naturvärdena ligger framförallt i den rikliga förekomsten av gammeltall. Flertalet pansarbarkstallar som utvecklat grov- och spärrgrenig krona finns. Åldern på de äldsta träden bedöms ligga uppåt 300 år. Inslag av gran, björk och enstaka asp, rönn och enbuskar förekommer också. Tillgången på död ved är begränsad men död tallved finns här och var i form av lågor och torrakor. Koncentrationer av granlågor förekommer på några ställen i sydostsluttningen. Även grantorrträd och björkhögstubbar förekommer. Starka indikationer på tjäderlek finns i området. Stort antal

2006-02-06

Dnr 511-421-01

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

betade tallar, natträäd med rikligt med spillning under och slitna hållar med fjädrar och spillning, vittnar om områdets betydelse för tjäder. Passande nog har även spillning efter "ulven" hittats högst upp på "fjället".

Arter

Tjäder *Tetrao urogallus*
Tretåig hackspett *Picoides tridactylus* (VU)
Grynig blåslav *Hypogymnia farinacea*
Garnlav *Alectoria sarmentosa*
Tallticka *Phellinus pinicola*

Kvalitetsmål

Tallskogens naturskogskaraktär bör öka. Detta uppnås genom ökad andel död ved och gamla träd. Variationen i beståndets slutenhet bör också bibehållas. Inom en 30-årsperiod bör andelen död ved ligga kring 10 % av totala volymen. Lövandelen bör inte minska den närmaste 10-årsperioden. Viktiga naturskogselement som ska öka är solexponerad gammeltall, solexponerade talltorrakor och tallågor med god markkontakt samt grantorrtred.

Åtgärder

För att påskynda bildningen av död tallved ringbarkas och fälls äldre (ej gammal) tall. För att öka solexponeringen bör vissa granar ringbarkas runt grova gammeltallar.

Skötselområde 5

Gammal granskog på ca 1,6 hektar i sydostsluttning med inslag av enstaka tall, björk, rönn och klibbal. I norra delen råder välutvecklad självgallring vilket skapat rikligt med död granved, främst kläna dimensioner. Olika nedbrytningsgrader förekommer, från nyligen stambrutna rötlågor till gamla murkna, levermossbevuxna lågor. En liten bäck rinner igenom området och mynnar i en liten trädbevuxen myr i södra delen. Södra delen av området ger ett mer städat intryck. Här finns också en gammal körväg där virke transporterats.

Arter

Vedticka *Phellinus viticola*
Gammelgranslav *Lecanactis abietina*
Vågig sidenmossa *Plagiothecium undulatum*
Grön Sköldmossa *Buxbaumia viridis*

Kvalitétsmål

Inom ca 30 år bör skötselområdet innehålla minst 20 % död ved av totala volymen. Substrat i form av granlågor i olika nedbrytningsstadier bör öka.

Åtgärder

Beståndet lämnas orört tills vidare för utvecklande av naturskogskaraktär.

2006-02-06

Dnr 511-421-01

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

Skötselområde 6

Variationsrik grandominerad skog på ca 6,9 hektar i småkuperad terräng med bitvis högt lövinslag. Delområdet består av två delar, dels tät, ogallrad granskog som bryts av med rejäla luckor. I dessa luckor finns ofta hällmark med gamla tallöverståndare och gamla lövträd, främst björk men även enstaka asp och rönn. Här och var finns också grova lövhögstubbar av främst björk men även asp förekommer. Det öppna och solexponerade läget i luckorna gynnar vedlevande insekter och av hackmärkena efter spettar att döma, finns en rik vedfauna. I sydvästra delen finns en liten bergbrant med riklig aspförekomst i och nedanför med god åldersspridning. Dock är beskuggande gran på väg upp i aspkronorna. Partier med ung björk finns också.

Arter

Asppraktbagge *Poecilonota variolosa*

Vågig sidenmossa *Plagiothecium undulatum*

Västlig hakmossa *Rythidiadelphus loreus*

Kvalitetsmål

När bestånden uppnår en medelålder på ca 100 år är strukturerna naturskogslika. Målet är att få en variationsrik och lövrik skog med både välslutna och solöppna partier. Lövandelen bör ökas till ca 30 %. Skogen bör då innehålla ca 20 % död ved av total vedvolym. Huvuddelen utgörs av död gran i olika nedbrytningsstadier.

Åtgärder

Med en naturvårdsskötsel där gran ringbarkas runt lövträd och stamtäta granpartier lämnas orörda för självgallring, kommer naturvärdena att öka ytterligare och förstärka befintliga värden.

Skötselområde 7

Stamtät medelålders granskog på 1,5 hektar med begynnande självgallring. Området har fuktigt mikroklimat pga. hydrologin då delområdet är beläget i en svacka med ett bäckdråg i botten. Inslag av en hel del björk, al och enstaka grova gamla aspar finns.

Kvalitetsmål

Beståndet bör innehålla ca 20 % död ved av totala volymen vid ca 100 års ålder. Lövandelen utgör ca 50 % dagens ca ska inte minska under denna period.

Åtgärder

Manuella naturvårdsåtgärder genomförs med några års intervall med syftet lövandelen höjs t.ex genom ringbarkning eller motsv. av gran. Särskilt viktigt är att friställa grov asp.

2006-02-06

Dnr 511-421-01

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

Skötselområde 8

Grandominerad skog på ca 2,6 hektar i Ulvfjällets sydostsluttning. Inslag av björk, tall och enstaka asp, klibbal och rönn. Skogen är välsluten med några luckor i form av hällar i utkanterna. Markfuktigheten är övervägande frisk och markvegetationen domineras av blåbärsris. Lågor och högstubbar förekommer spridda i beståndet med några koncentrationer. I södra delen finns en stamtät liten sumpskog med rikt lövinslag.

ArterStor aspticka *Phellinus populicola* NTVedticka *Phellinus viticola*Grynig blåslav *Hypogymnia farinacea*Skinnlav *Leptogium saturninum*Kattfotslav *Arthonia leucopellia*Gammelgranslav *Lecanactis abietina*Bårdlav *Nephroma parile*Gulnål *Chaenotheca brachypoda*Vågig sidenmossa *Plagiothecium undulatum*Stubbspretmossa *Herzogiella seligeri***Kvalitetsmål**

Området bör innehålla 20% död ved av totala volymen inom en 30-års period och under denna tid ska inte lövandelen minska.

Åtgärder

Gran bör ringbarkas kring vissa värdefulla lövträd, främst asp. Övrigt lämnas orört tills vidare.

Skötselområde 9

Relativt tät, medelålders grandominerad skog på ca 2 hektar med inslag av björk, asp och tall. Bitvis är lövinslaget stort vilket skapar bra förutsättningar att skapa naturvärden genom vissa åtgärder. Liten förekomst av hassel förekommer.

Kvalitetsmål

Vid en beståndsålder på ca 100 år bör lövandelen uppgå till minst 30 % och andelen död ved bör vara kring 20 %.

Åtgärder

Stor del av granen bör avverkas och/eller ringbarkas. Allt löv lämnas och en viss andel björk ringbarkas. Stamtäta granpartier utan lövförekomst lämnas dock orörda för självgallring. Läget i sydsluttningen gör det gynnsamt att skapa en blandskog rik på död lövved. Hassel gynnas vid åtgärder.

Skötselområde 10

Varierat område som huvudsakligen består av bergbrant med gransvackor och magra trallhöjder. Aspdominerade partier förekommer i branten. Området är ca 10,8 hektar stort. I de lägre delarna finns mossklädda stenblock och lodytor samt ett mindre sumpskogsparti. I vissa delar finns rikligt med granlågor, grantorrträd, asplågor och lövhögstubbar. Området har stor

2006-02-06

Dnr 511-421-01

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

betydelse för vedlevande svampar, mossor och epifytiska lavar. Det västvända läget gynnar vedinsektafaunan vilken antas vara rik.

Arter

Gränsticka *Phellinus nigrolimitatus* NT
Tallticka *Phellinus pini*
Stor aspticka *Phellinus populicola* NT
Vit vedfingersvamp *Lentaria epichnoa* NT
Kortskaftad ärgspik *Microcalicium ahlneri*
Garnlav *Alectoria sarmentosa*
Kattfotslav *Arthonia leucopellaea*
Gammelgranslav *Lecanactis abietina*
Liten spiklav *Calicium parvum*

Aspgelélav *Collema subnigrescens* NT
Lunglav *Lobaria pulmonaria*
Osepterad kvistspik *Phaeocalicium praecedens*
Skuggblåslav *Hypogymnia vittata*
Korallav *Sphaerophorus globosus*
Norrlandslav *Nephroma arcticum*
Mörk husmossa *Hylocomium umbratum*
Krushättemossa *Ulota crispa*
Västlig hakmossa *Rhytidiadelphus loreus*

Kvalitetsmål

Naturskogskaraktären bibehålls och utvecklas naturligt genom fri utveckling. Lövandelen ska inte minska.

Åtgärder

Branten lämnas i stora delar orörd. Dock bör vissa delar röjas eller ringbarkas på gran för att gynna aspar.

Skötselområde 11

Medelålders granskog på ca 2 hektar med bitvis högt lövinslag.

Arter

Jättesvampmal *Scardia boletella*

Kvalitetsmål

Vid en ålder på ca 100 år bör skötselområdet innehålla ca 20% död ved huvudsakligen av gran. Lövandelen uppgår till minst 30 %.

Åtgärder

För att öka naturvärdena bör lövet gynnas genom manuella naturvårdsåtgärder som ringbarkning av gran.

Skötselområde 12

Södra delen består av granskog på ca 3 hektar medan det norrut övergår i ungskog. Hela delområdet bör i första hand ingå som buffertzona mot branten för bibehållande av mikroklimatet i vissa partier.

Kvalitetsmål

På sikt bör hela delområdet bestå av gammal skog med naturskogskaraktär. Lövandelen uppgår till ca 20 % då hela skötselområdet har en medelålder på ca 100 år.

2006-02-06

Dnr 511-421-01

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

Åtgärder

Röjning/ringbarkning av barr runt lövträd. Övrigt lämnas orört tills vidare.

Skötselområde 13

Ca 15-årig ungskog på ca 5,6 hektar bestående av gran, tall och bitvis betydande lövinslag (främst björk). Lövandelen uppgår till ca 10 % i dagsläget. Nordvästra delen är mer talldominerad. Västra delen innehåller en hel del hållar vilket skapar variation. Enstaka rönn och sälg förekommer i anslutning till hållmarker. I kanten av den gamla tallskogen på Ulvfjället har unga tallar dött av gremeniella.

Kvalitetsmål

Vid mogen ålder skall delområdet utvecklat naturskogskaraktär med en lövandel på ca 10-20%.

Åtgärder

Lövet gynnas genom friröjning från barr runt lövträd. Övrigt lämnas orört tills vidare.

Skötselområde 14

Hygge med spridda granplantor. Enstaka undervegetation finns kvar efter avverkningen. Liten förekomst av lövträd.

Kvalitetsmål

Vid en medelålder på ca 100 år har delområdet utvecklat naturskogskaraktär med så hög lövandel som möjligt.

Åtgärder

Lövuppslag gynnas vid framtida åtgärder.

INFORMATION OCH TILLGÄNGLIGHET

Nuläge:

Särskilda anordningar för information och tillgänglighet för allmänheten saknas för närvarande.

Mål:

Naturresevatet är lättillgängligt för den intresserade allmänheten, bl.a. genom en väl underhållen vandringsled. Information om områdets naturtyper, typiska förekommande växter och djur samt gällande föreskrifter lämnas på informationstavla.

2006-02-06

Dnr 511-421-01

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

Åtgärder:

P-plats anvisas vid vägslutet av skogsbilvägen väster om reservatet. En stig drages och markeras genom skogen fram till reservatets gräns och i en rundslinga i det övre höjddpartiet centralt i reservatet. Vid P-platsen placeras en enkel informationstavla, innehållande information om området, dess natur och kultur samt reservatets föreskrifter.

UTMÄRKNING AV NATURRESERVATETS GRÄNS

Utmärkning skall utföras enligt svensk standard (SIS 031522).

SAMMANFATTNING OCH PRIORITERING AV PLANERADE SKÖTSELÅTGÄRDER

År 1	Markering av reservatets gränser
År 1-3	Iordningställande av P-plats och stig, samt informationstavla
År 1-5	Manuella naturvårdsåtgärder

TILLSYN

Naturvårdsförvaltaren skall utöva fortlöpande tillsyn av reservatet.

DOKUMENTATION

Naturvårdsförvaltaren dokumenterar årligen utförda skötselåtgärder, tillsyn över föreskrifter, uppföljning av skötsel- och kvalitetsmål inklusive de i skötselplanen fastställda nyckeltalen samt kostnader för och finansiering av verksamheten.

Vidare skall naturvårdsförvaltaren ansvara för att naturvetenskaplig dokumentation utförs.

FINANSIERING AV NATURVÅRDSFÖRVALTNINGEN

Beräknade kostnader och planerad finansiering för naturvårdsförvaltningen fördelas dels på de löpande skötselåtgärderna, dels på restaureringsåtgärderna.

Staten bekostar utmärkning av reservatets gränser, iordningställande av parkeringsplats, informationstavla och vägvisning samt tillsyn, löpande underhåll och grundläggande dokumentation.

2006-02-06

Dnr 511-421-01

Länsstyrelsen
Värmland
Naturvårdsenheten

Skötselområden

